

5. Гудзь П.В. Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій. - Донецьк: Юго-Восток ЛТД, 2001. - 269с.
6. Крачило М.П. Географія туризму. - К.: Вища школа, 1987. - 208с.
7. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. - К.: Знання, 1998. - 416с.
8. Попович С.І. Туристично-екскурсійні ресурси України. - К., 1996. - 265с.
9. Природно-заповідний фонд Волинської області. /М.Химин, В.Тутейко, О.Грицай та ін. - Луцьк: Ініціал, 1999. - 48с.
10. Статистичний щорічник України за 2013 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.

Бойко К.

Науковий керівник – доц. Питуляк М. Р.

АНТРОПОГЕННІ ЛАНДШАФТИ ЗОЛОЧІВСЬКОГО РАЙОНУ

Актуальність дослідження. До початку ХХІ ст. людство перетворилося на потужну техногенну силу. Інтенсивний антропогенний вплив призводить до змін не лише в окремих природних комплексах, а й до значних змін природних ландшафтів у цілому.

Для України, як і для всього світу, ця проблема особливо актуально, адже майже не залишилось куточка природи, якого не торкнулась рука людини. Більшість теперішніх ландшафтів, що оточують нас – це результат діяльності людей. Також на сьогоднішній день постає потреба розмежування тобто класифікація різних антропогенних ландшафтів, причин та умов їх формування і функціонування. Наприклад, активно впливаючи на земельні ресурси, розорюючи ґрунти, людина сприяла утворенню сільськогосподарських ландшафтів. Вони формуються і розвиваються під впливом людини, але функціонують за природними закономірностями.

На сьогоднішній день немає в Україні комплексної характеристики антропогенних ландшафтів окремих областей, а тим більше районів. А це є великим недоліком, адже неможна визначити антропогенне навантаження тої чи іншої території, щоб спрогнозувати наше майбутнє. Отже, значне поширення різних класів антропогенних ландшафтів на території Золочівського району і глибина перетворення природи в ньому обумовлює актуальність дослідження.

Об'єкт дослідження: антропогенні ландшафти Золочівського району Львівської області.

Предмет дослідження: закономірності розвитку, поширення та функціонування різних видів антропогенних ландшафтів.

Мета дослідження: зібрати та систематизувати відомості про дослідження антропогенних ландшафтів на території України і, зокрема, Золочівського району, дослідити чинники їх формування, проаналізувати їх сучасний стан та перспективи подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною базою вивчення антропогенної трансформації геосистем є концепція антропогенних модифікацій природних ландшафтів А.Г. Ісаченка, теорія антропогенного ландшафтознавства, розроблена в працях Ф.М. Мількова, В.І. Федотова, Г.І. Денисика. Основні положення ландшафтної екології розроблені М.Д. Гродзинським. Проблемам класифікації антропогенних ландшафтів привчені праці Л.І. Куракової, Ф. М. Мількова, Л. І. Воропай. Дослідженням антропогенних ландшафтів та їх класифікації на території України присвячено багато праць Г.І.Денисика, а саме – «Антропогенні ландшафти Правобережної України».

Виклад основного матеріалу. *Антропогенний ландшафт* – це ландшафт або природний комплекс, в якому докорінних змін зазнав хоча б один з природних компонентів [2].

Класифікацій антропогенних ландшафтів є багато. Їх огляд і критичний аналіз зроблено в публікаціях С.В. Калесника, Ф.М. Мількова, А.Г. Ісаченка, В.С. Жекуліна, В.М. Пашенка.

Класифікація антропогенних ландшафтів «означає поділ їх на групи за якоюсь ознакою – або найбільш суттєвою в самій структурі комплексу, або важливою для потреб практики». Таких класифікацій може бути багато. Ф.М. Мільков наводить шість класифікацій антропогенних ландшафтів, В.С. Жекулін – чотири тощо. Найбільше використовують класифікації антропогенних ландшафтів за їх змістом і за генезисом.

У залежності від виду господарської діяльності людей (за змістом) антропогенні ландшафти України поділяють на вісім класів: сільськогосподарські, лісові і водні антропогенні, селитебні, промислові, дорожні, рекреаційні та белігеративні [1].

Сільськогосподарські ландшафти – ландшафти, що формуються для цілей і під впливом сільськогосподарського виробництва. Виникають у процесі використання земель, рослинний і ґрунтовий покрив яких зазнає суттєвих змін і перебуває під контролем людини. За характером основних видів виробничої діяльності людей сільськогосподарські ландшафти України можна розділити на три підкласи – польовий, лучно-пасовищний, садовий [4].

Сільськогосподарські ландшафти Золочівського району представлені такими класами, як: польові антропогенні ландшафти, лучні, пасовищні, садові. Загальна площа сільськогосподарських ландшафтів становить 75892,1220 га (67,07% від всієї площі Золочівського району). Найбільші території сільськогосподарські ландшафти займають у таких адміністративних утвореннях (сільських радах): Великополюхівській – 93,92%, Полянській – 93,05%, Бортківській – 92,08%, Скварявській – 90,51% . Також великі площі сільськогосподарських ландшафтів у Великовільшаницькій, Гончарівській, Заставнянській, Княжівській, Куровицькій, Перегноївській, Підгайчиківській, Почапівській, Ремезівцівській, Сасівській, Сновицькій, Шпиколоській сільських радах (70–90%). А найменші площі сільськогосподарські ландшафти займають у Біщанській сільській раді і в м. Золочеві (32,74% і 40,41%).

У складі сільськогосподарських ландшафтів Золочівського району переважають площі зайняті польовими ландшафтами, менші площі займають лучні, пасовищні ландшафти, а найменші – садові ландшафти.

Польові ландшафти Золочівського району займають 62,7% від всієї площі сільськогосподарських ландшафтів. Найбільша їх концентрація у Бортківській, Великополюхівській, Княжівській, Куровицькій, Перегноївській, Полянській, Скварявській сільських радах (60 – 70 %); це зумовлено давньою освоєністю цих територій людиною, а також рівнинним рельєфом. Найменшу територію польові ландшафти займають в Колтівській (21,52%) та Біщанській (19,91%) сільських радах через те, що тут переважає височинний рельєф, а саме простягаються Вороняки і Гологори.

Лучні і пасовищні антропогенні ландшафти Золочівського району в середньому займають від 20% до 25% сільськогосподарських ландшафтів. Найбільші їх площі в таких сільських радах: Колтівській (39,38%) і Ремезівцівській (38,64%), Шпиколоській (35,11%).

Садові антропогенні ландшафти займають в середньому 1,5–2% сільськогосподарських ландшафтів. Найбільша частка їх представлен у Підгородненській сільській раді і в м. Золочеві (10,87% і 6,47%), а найменша – у Новосілівській (0,21%), Княжівській (0,28%) і Перегноївській (0,36%) сільських радах [5].

Селитебні ландшафти – це антропогенні ландшафти населених пунктів: міст і сіл з їх будовами, вулицями, дорогами, садами і парками. Враховуючи глибину перетворення природних ландшафтів, селитебні ландшафти розділяють на два типи: міські та сільські антропогенні ландшафти [2].

У Золочівському районі селитебні антропогенні ландшафти займають незначні території – 3,7% від всіх земель. Тут можна виділити як сільські, так і міські ландшафти. Найбільшу площу серед селитебних ландшафтів займає малоповерховий тип міського ландшафту у м. Золочів – 34,79%. Серед сільських селитебних ландшафтів найбільші площі їх в Ясеновецькій і Підгородненській сільських радах (9,33 % і 17,66%).

Садово-парковий тип міського ландшафту представлений у м. Золочів – парк «Здоров'я» і центральний парк міста Глиняни [5].

Лісогосподарські ландшафти – ландшафти, що формуються для цілей і під впливом лісового господарства. У структурі лісових антропогенних ландшафтів доцільно виділяти: умовно натуральні, похідні та лісокультурні лісові ландшафти [4].

Загальна площа лісових антропогенних ландшафтів Золочівського району 26110,1958 га, що становить 23,8 % площі Золочівського району. Найбільш заліснені території Біщанської, Гологірської, Білокамінської, Соловітської, Сасівської, Коропецької сільських рад та ін. (35–65%). А найменші території лісові ландшафтні комплекси займають у Великополюхівській,

Бортківській, Княжівській, Перегніївській, Підгайчиківській, Куровицькій, Підгородненській, Полянській, Скварявській сільських радах та в м. Золочів (0–5%) [5].

Водні антропогенні ландшафти - це система водосховищ, ставків, каналів і копанок, що сформувались у процесі освоєння річок, а також похідні водні антропогенні ландшафтні комплекси, котрі утворилися в місцях кар'єрних виробок, антропогенного карсту, а також відстійники. У структурі водних антропогенних ландшафтів України переважають водосховища, ставки та канали [2].

Водні антропогенні ландшафти Золочівщини займають в середньому 1,2 % всієї території. Найбільше вони зосереджені в м. Золочів – 13,69% всіх земель. Великий їх відсоток також у Гончарівській, Ясеновецькій, Струтинській, Великовільшаницькій, а також в Куровецькій, Червонянській сільських радах.

Окремим класом у Золочівському районі представлені болотні антропогенні ландшафти, які займають в середньому 0,36% всіх земель. Найбільшу територію вони охоплюють в м. Золочеві і Глиняни, а також у Руда-Колтівській і Гончарівській сільських радах. Зовсім болотні ландшафти відсутні в Великополюхівській, Вороняцькій, Підгородненській, Ремезівцівській і Шпиколоській сільських радах [5].

Лінійно-дорожні ландшафти пов'язані з використанням і трансформацією земель для забезпечення комунікації між людьми. До класу лінійно-дорожних ландшафтів входять типи: автомобільних доріг, залізниць, аеродромів, нафто- та газопроводів, ліній електропередач [1].

Дорожні антропогенні ландшафти Золочівського району займають в середньому 0,94% всіх земель. Найбільшу площу вони охоплюють в м. Золочів, Княжівській, Куровицькій, Підгайчиківській, Підгородненській, Скварявській, Струтинській сільських радах [5].

На основі аналізу структури антропогенних ландшафтів нами встановлено, що найбільшу частку в Золочівському районі займають сільськогосподарські ландшафти (67,07%), в тому числі польові – 42, 09%, що зумовлено давньою освоєністю цієї території і рівнинним рельєфом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антропогенний ландшафт [Електронний ресурс] / ua-referat.com – Режим доступу: http://ua-referat.com/Антропогенний_ландшафт.
2. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти правобережної України: Монографія / Г.І. Денисик. – Вінниця: Арбат, 1998. – 289 с. іл., карти.
3. Денисик Г.І. Природнича географія Поділля / Г.І. Денисик. – Вінниця: ЕкоБізнесЦентр, 1998. – 184 с.
4. Денисик Г.І., Тімець О.В. Регіональне антропогенне ландшафтознавство / Г.І. Денисик, О.В. Тімець. – Вінниця: Едельвейс, 2010. – 168 с.
5. Фондові матеріали Золочівського управління земельних ресурсів [Електронний ресурс]/ Управління земельних ресурсів Львівської області – Режим доступу: <http://zem-lviv.gov.ua/>.

Гавришко Г.

Науковий керівник - доц. Варакута О. М.

ТЕХНОЛОГІЙ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОГЕОГРАФІЧНИХ ПОНЯТЬ

Актуальність дослідження. У сучасний період розвитку національної школи значна увага приділяється пошукам різнобічних шляхів удосконалення географічної освіти. Для осмисленого засвоєння учнями її змісту доцільно застосовувати у навчально-виховному процесі спеціальні методики формування понять.

Поняття становлять логічний каркас будь-яких наукових систем і теорій (в тому числі й географічної).

У теорії пізнання поняття трактується як одна з вищих форм мислення, як спосіб існування людських знань, зміст яких в цілому визначається загальними істотними ознаками предметів і явищ навколишньої дійсності, взаємозв'язками і взаємовідносинами між ними. [9]

Результативність засвоєння учнями змісту понять відображається у двох формах: знання поняття (які однак не вичерпуються лише засвоєнням визначень) і правильне оперування ними в конкретних видах розумової діяльності.